

GLASBENA UMETNOST

OSNOVNA ŠOLA

Izobraževalni program osnovne šole s prilagojenim predmetnikom za dvojezično osnovno šolo na narodno mešanem območju Prekmurja

Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje,
Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje

OBVEZNI PREDMET

UČNI NAČRT

IME PREDMETA: glasbena umetnost

Prilagojeni predmetnik za dvojezično osnovno šolo na narodno mešanem območju Prekmurja

4. razred	5. razred	6. razred	7. razred	8. razred	9. razred
35	35	35	35	35	16

PRIPRAVILA PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA V SESTAVI:

dr. Inge Breznik, Zavod RS za šolstvo; Silvan Baša, OŠ Franceta Prešerna Kranj; Rebeka Bračič, OŠ Antona Ingoliča Spodnja Polskava; Manca Černe, OŠ Veliki Gaber; Suzana Čopi Stanišič, OŠ Šmarje pri Kopru, Gimnazija Piran; Sonja Devenica, OŠ Bežigrad; Mojca Dolinar, Zavod RS za šolstvo; dr. Ada Holcar, Zavod RS za šolstvo; dr. Barbara Kopačin, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta; Anamarija Krvišek Zavec, OŠ Turnišče; Mojca Györek, DOŠ Prosenjakovci.

JEZIKOVNI PREGLED: Mira Turk Škraba

OBLIKOVANJE: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

IZDALA: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod RS za šolstvo

ZA MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE: dr. Vinko Logaj

ZA ZAVOD RS ZA ŠOLSTVO: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

SPLETNA IZDAJA

DOSTOPNO NA POVEZAVI:

<https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Ucni-nacrti/2025/OS-DV-IS/Ucni-nacrt-glasbena-umetnost-2025.pdf>

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID 251157507](#)

ISBN 978-961-03-1104-1 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

BESEDILO O SEJI SS

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je na 244. seji, dne 22. 5. 2025 določil učni načrt glasbena umetnost za izobraževalni program osnovne šole s prilagojenim predmetnikom za dvojezično osnovno šolo na narodno mešanem območju Prekmurja. (1 vzdržan glas)

PRIZNANJE AVTORSTVA – NEKOMERCIALNO – DELJENJE POD ENAKIMI POGOJI

Prenova izobraževalnih programov s prenovijo ključnih programskih dokumentov (kurikuluma za vrtce, učnih načrtov ter katalogov znanj)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

KAKO SE ZNAJTI?

TIPIČNE STRANI

V dokumentu je za učenke in učence, učiteljice in učitelje ipd. uporabljena moška slovnična oblika, ki velja enakovredno za oba spola.

Tema sporoča vsebinski okvir ali okvir predmetnospecifičnih zmožnosti, povezanih s cilji oz. skupinami ciljev: teme so predmetno specifične in lahko vključujejo vsebinske sklope in dejavnosti ter razvijajo veščine, zmožnosti in koncepte, ki naj bi jih učenci izgrajevali in razvijali v procesu učenja.

Vrsta teme:

Obvezno

Izbirno

Opis teme zajema ključne poudarke oz. koncepte kot okvir skupinam ciljev.

Dodatna pojasnila za temo lahko vsebujejo razlago o zasnovi teme, usmeritve in/ali navodila, ki se nanašajo na vsebino, vrsto teme, členitev teme, poimenovanje, trajanje, dejavnosti, izvedbo aktivnosti, učne pripomočke ... oz. karkoli, kar je pomembno za to temo.

IME TEME

OBVEZNO

OPIS TEME

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi duciist estrunda volorest, sandeni maximin uscillab il magnam quiam quo con explacc ullaccum alisi quidell igendam, in repta dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaiozem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi ilisqui ipidel escim reprat.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exceseq uiatur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes dersped moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia similic tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulparum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari velent voluptu rempor a de omnimax impellu ptatiaecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspelitem lam alit re, omnis ab il mo dolupti connihi tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspidit eaquasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatia qui aperorum qui ut re perumquaeepd quame moditatum ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiām aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iusciisita dolorrum volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

8 Osnovna šola | Slovenščina

Številka strani, program izobraževanja, predmet

Z oznako **SC** so označeni ključni cilji posameznih področij skupnih ciljev. Številčni zapis pri oznaki skupnih ciljev se navezuje na preglednico s skupnimi cilji.

27. 2. 2025 /// 15:45

IME SKUPINE CILJEV

CILJI

Z oznako **O** so označeni obvezni cilji.

Z ležečim tiskom in oznako **I** so označeni izbirni cilji.

- O:** Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
I: *Que ommodic aboribust, tesequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui.* **SC** (2.2.2.1)
I: *Quia voluptatur aut od minverum, quas ilis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagnam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solos dolorum, quidit ad qui dolorerun.*
O: Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre comniscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant. **SC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Učenec

S krepko označenim besedilom so izpostavljeni **minimalni standardi znanja**.

Z ležečim besedilom so označeni izbirni standardi oz. standardi znanja, ki izhajajo iz izbirnih ciljev.

Dodatne pisave in oznake pri standardih so opredeljene v obvezujočih navodilih za učitelja (npr. podčrtani, M, PTI itd.)

- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.
- Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
- Ut fuga. Nemperum fuga.**
- Ma vellaut quiatio rporore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
- Omnim ut doluptur, quam consequ.
- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.*
- Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.*
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.
- Ut fuga. Nemperum fuga.*

TERMINI:

☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint
☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	

9 Osnovna šola | Slovenščina

Pojmi, ki jih učenec mora poznati oz. razumeti (in/ali znati smiselno uporabljati), lahko pa so navedeni tudi priporočeni pojmi. Nabor (strokovnih) terminov zaokrožuje in dopolnjuje posamezno temo, predstavlja pa informacijo učitelju pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela. Namenjen je navedbi terminologije, ki jo na področju določene teme v določenem obdobju izobraževalne vertikale usvojijo učenci.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

Viri in literatura,
ki so vključeni v
posamezno temo.

NASLOV TEME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

NASLOV SKUPINE CILJEV

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaboreet quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

NASLOV SKUPINE CILJEV

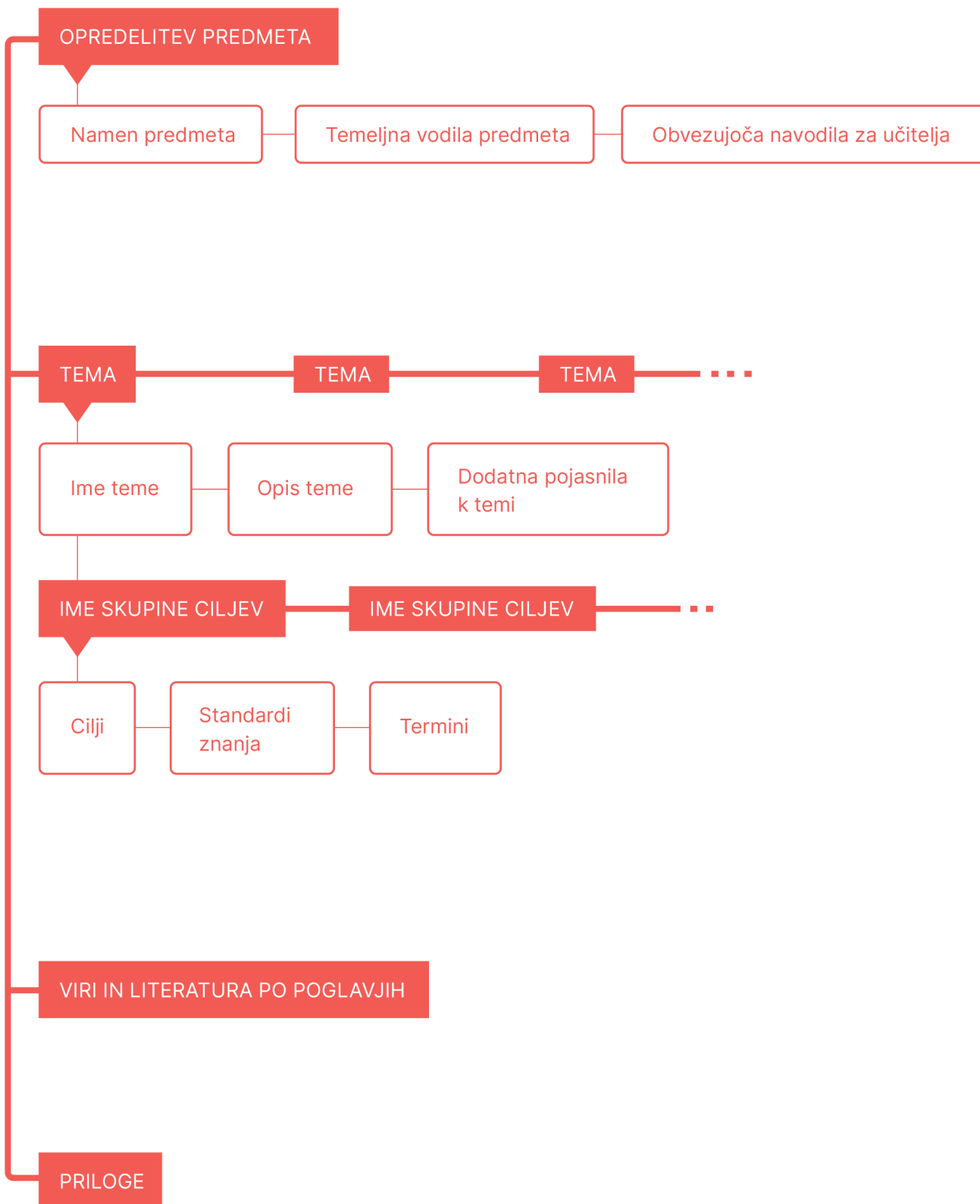
- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Viri in literatura, ki so vključeni
v posamezno skupino ciljev.

Hiperpovezava
do zunanjega vira

KAKO SE ZNAJTI?

STRUKTURA UČNEGA NACRTA

KAZALO

OPREDELITEV PREDMETA..... 9

Namen predmeta..... 9

Temeljna vodila predmeta 9

Obvezujoča navodila za učitelje 9

DRUGO VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE 11

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA..... 12

IZVAJANJE 13

POSLUŠANJE..... 16

USTVARJANJE 19

GLASBENI JEZIK 21

TRETJE VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE23

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA..... 24

IZVAJANJE 25

POSLUŠANJE..... 28

USTVARJANJE 31

GLASBENI JEZIK 33

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH35

IZVAJANJE 35

POSLUŠANJE 35

USTVARJANJE..... 36

GLASBENI JEZIK 36

IZVAJANJE 36

POSLUŠANJE 37

USTVARJANJE..... 37

GLASBENI JEZIK 37

PRILOGE38

OPREDELITEV PREDMETA

NAMEN PREDMETA

Glasba spada med predmete z najdaljšo umeščenostjo v slovenski šolski sistem. Namen predmeta je omogočiti učencu doživljanje in spoznavanje glasbe skozi avtentične oblike učenja, ki izhajajo iz temeljnega trojstva glasbene umetnosti: produkcije, reprodukcije in recepcije. Učni proces temelji na razvijanju glasbene komunikacije učencev, ki z izvajanjem, ustvarjanjem in ozaveščenim poslušanjem celostno spoznavajo glasbo v njenih različnih zvrsteh ter prostorskih in časovnih dimenzijah. Izhajajoč iz ciljne in procesno-razvojne naravnosti pri učencih razvija glasbene sposobnosti, spretnosti in znanja. Kot neodtujljivi del kulturno-umetnostnega izražanja spodbuja razvoj višjih kulturnih potreb, estetskih vrednot, kritično mišljenje, ozaveščenost o družbeni in socialni vlogi glasbe ter razvoju lastne identitete. Eden izmed najpomembnejših gradnikov predmeta je ohranjanje in spoznavanje slovenske glasbene umetnosti in kulture.

TEMELJNA VODILA PREDMETA

Predmet temelji na ciljnem in procesnem udejanjanju avtentičnih oblik učenja glasbe. Učitelji ob upoštevanju razvojnih značilnosti učencev in njihovih interesov avtonomno izbirajo glasbene vsebine za *izvajanje*, *ustvarjanje* in *poslušanje*. Učenci skozi glasbene dejavnosti izkustveno razvijajo glasbene sposobnosti in spretnosti, izgrajujejo pojmovne mreže, spoznavajo glasbeno literaturo, ustvarjalce, poustvarjalce, glasbeni simbolni sistem in elemente glasbenega oblikovanja. *Glasbeni jezik* kot rezultat glasbenih dejavnosti omogoča številne možnosti horizontalnih in vertikalnih medpredmetnih povezav. Procesni učni cilji se skozi izbor glasbenih vsebin razširjajo in poglobljajo. Predmet Glasbena umetnost omogoča spoznavanje in sprejemanje različnih pojavnosti in vlog glasbe v vsakdanjem življenju ter zgodovinskem razvoju. Vzgaja bodoče izvajalce, poslušalce in ljubitelje glasbe. Skrbi za ohranjanje slovenske glasbene umetnosti in kulture ter njeno vpetost v mednarodno okolje.

OBVEZUJOČA NAVODILA ZA UČITELJE

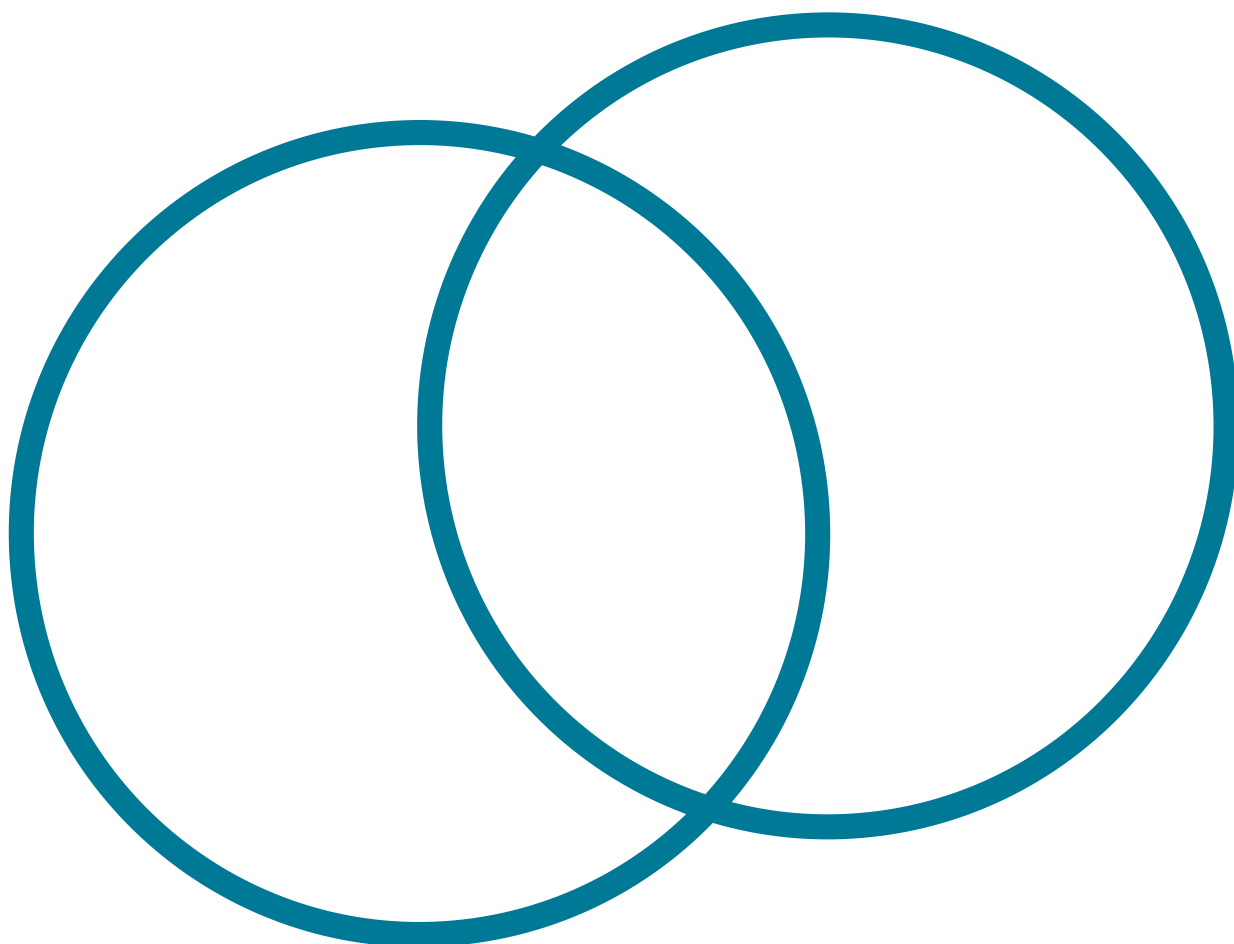
V skladu s temeljnimi cilji predmeta in poudarjeno avtonomijo učiteljev za njihovo uresničevanje je v vzgojno-izobraževalnem procesu temeljno načelo komunikacije v glasbenem jeziku, ki poteka skozi glasbene dejavnosti *izvajanja*, *poslušanja* in *ustvarjanja*. Didaktični pristopi zato izpostavljajo pomen avtentičnih glasbenih izkušenj ob uporabi prevladujočih glasbenih metod poučevanja in učenja, ki učencem omogočajo avtentično usvajanje

zakonitosti glasbenega jezika ter oblikovanja glasbenih interesov in vrednot. Slednje uresničujemo tudi s povezovanjem šolskega okolja z glasbeno-kulturnimi okolji in umetniki.

GLASBENA UMETNOST

DRUGO VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA

IZVAJANJE

OBVEZNO

OPIS TEME

Izvajanje glasbe je temelj učnega procesa pri glasbi. Vključuje petje, igranje na glasbila in ritmično izreko. Vključuje petje, igranje na glasbila in ritmično izreko, pri čemer se dejavnosti izvajanja povezujejo z dejavnostmi poslušanja in ustvarjanja, z namenom uresničevanja ciljev s področja glasbenega jezika. Takšno povezovanje učencem omogoča celostno spoznavanje glasbe.

Cilji izvajanja so usmerjeni v poglobljanje učenčevih elementarnih glasbenih sposobnosti (posluh, pozornost, glasbeni spomin), razvoj spretnosti (glasovni obseg, pevska tehnika, tehnika igranja na glasbila) ter pridobivanje osnovnega znanja s področja izvajalskih sredstev in sestavov, glasbenih oblik ter glasbenega opismenjevanja.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

V vsakem razredu drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja uresničujemo vse cilje izvajanja. Cilje načrtujemo postopno in v daljšem časovnem obdobju, pri čemer izhajamo iz učenčevih usvojenih spretnosti in znanj iz predhodnih razredov ter jih sistematično nadgrajujemo.

Izvajanje spodbujamo s premišljenim izborom glasbenih vsebin (pesmi, skladbe, rimana besedila), ki so ustrezne glede na zahtevnost, stopnjo učenčevega razvoja, pevske in izvajalske zmožnosti ter interes učencev. Z učenci evalviramo izvedbo glasbenih vsebin z vidika interpretacije in doživetosti. Cilji s področij vrednotenja in odnosnega vidika nimajo pripadajočih standardov, zato dosežkov učencev na tem področju ne ocenjujemo. Pri izvajanju vrednotimo le učenčeve dosežke oz. njihov napredek glasbenih sposobnosti, spretnosti in znanj, ki so jih dosegli z učenjem.

Petje je osrednja dejavnost pouka glasbene umetnosti v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju in je prisotna v vsaki učni uri. Učencem ponudimo izbor pesmi z umetniško in sporočilno vrednostjo, s poudarkom na slovenski in madžarski glasbeni dediščini. Repertoar naj vključuje najmanj 15 pesmi na razred oz. šolsko leto, z raznolikostjo glede na izvor (ljudske, umetne), tonske načine (dur, mol, pentatonika), metrum (dvodobni, tridobni), obliko (kitične, prekomponirane, enodelne, dvodelne in večdelne) in interpretacijo. Kakovost petja izboljšujemo z rednim skupinskim petjem v razredu, usmerjanjem pozornosti na pevsko tehniko ter usklajenost petja v intonaciji, tempu in interpretaciji. Pri petju upoštevamo razvojne značilnosti učencev, njihove glasovne zmožnosti in glasovno lego. Cilji so usmerjeni v usvajanje osnov pevske tehnike in vokalne higiene za zdrav način govora ter petja.

Ritmična izreka zajema ritmično urejeno izvajanje besedil kot so izštevanke in reki, različna ritmizirana besedila (rimana in nerimana). Kakovost izreke razvijamo z večkratnim ponavljanjem, utrjevanjem ter usmerjanjem pozornosti na natančnost izvajanja, dikcijo, poudarke in artikulacijo.

Igra na glasbila je lahko samostojna dejavnost ali povezana s petjem, plesom ali zvočnim posnetkom, s ciljem poglobljanja učenčevega posluha, pozornosti in glasbenega spomina, usvajanja tehnike in načina igranja ter vzpostavljanja pravilne drže telesa in razvoja koordinacije. Učenci igrajo na raznovrstna glasbila (npr. telesna, ljudska, improvizirana, glasbila Orffovega instrumentarija, kahon, glasbene cevi) in razvijajo tehniko igranja skozi raziskovanje, imitacijo ali z uporabo glasbenega zapisa. Učence spodbujamo k usklajenemu in enakomernemu igranju glasbil v skupini ali ob spremljavi petja oz. zvočnega posnetka.

CILJI

Učenec:

○ razvija pozitiven odnos do glasbenega izvajanja,

SC (1.3.1.1)

○ poje raznovrsten pevski repertoar - enoglasne ali dvoglasne pesmi, domačega in tujega izvora, ljudske in umetne,

SC (1.3.2.1 | 3.1.2.2)

○ pogloblja zanesljivost petja, izboljšuje vokalno tehniko, širi glasovni obseg in ozavešča pomen higiene glasu,

SC (3.2.4.1)

○ izvaja ritmizirana besedila in nadgrajuje zanesljivost ritmične izreke,

SC (1.1.4.1)

○ igra spremljave, instrumentalne dele in celote, pri čemer usvaja tehniko igranja,

SC (1.1.4.1)

○ pri izvajanju spozna in sledi grafičnemu in notnemu zapisu,

SC (1.1.2.1)

○ pri izvajanju spozna in upošteva elemente interpretacije,

SC (1.1.2.2)

○ razvija sposobnost vrednotenja glasbenih dosežkov ter krepi sodelovalne veščine.

SC (3.3.3.2)

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

» zapoje raznovrstni pevski repertoar,

» zanesljivo izvede ritmizirana besedila,

» zaigra spremljave, instrumentalne dele in celote,

» ob izvajanju sledi grafičnemu ali notnemu zapisu,

» pri izvajanju upošteva elemente interpretacije.

TERMINI

◦ GLASBENO OPISMEJEVANJE: notno črtovje, violinski ključ, znak za ponavljanje, končaj, takt, taktnica; doba (težka, lahka), taktovski način, ritem, tonsko trajanje, pavza; melodija, solmizacijski zlog, tonska abeceda, pentatonika, dur in mol; oznake za dinamiko, oznake za tempo. ◦ IZVAJALSKA SREDSTVA in SESTAVI, GLASBENE OBLIKE: ljudska in umetna glasba; ljudska pesem, ljudski ples, ljudski godci, ljudska glasbila (v povezavi s šolskim okoljem); pevski glasovi; družine glasbil (po načinu izvajanja), stara glasbila: paleolitska piščal, čembalo, lutnja, lira; vokalna, instrumentalna, vokalna-instrumentalna glasba, komorne zasedbe (duo/duet, trio/tercet, kvartet, kvintet, oktet), orkester, zbor; glasbena oblika, pesemska oblika, tema, kanon, rondo, variacija; koncertni bonton, partitura, himna (slovenska, madžarska, evropska), glasbeni poklici, glasbene ustanove (v šolskem okolju, nacionalne).

POSLUŠANJE

OBVEZNO

OPIS TEME

Poslušanje glasbe je načrten in sistematičen proces vzgoje učenca v aktivnega poslušalca, ki glasbo zaznava, sprejema, doživlja, razume, analizira in vrednoti. Predstavlja temelj glasbenim izkušnjam (npr. ujemanje intonacije, razlikovanje tonske višine) ter pomembno prispeva k usvajanju glasbenega jezika in glasbenih pojmovnih struktur, kot so zvočna barva, glasbene prvine in forme.

Cilji poslušanja so tesno povezani s cilji izvajanja, ustvarjanja in zlasti glasbenega jezika, saj učenci s poslušanjem in analizo glasbenih del razvijajo glasbeno mišljenje ter pojmovne mreže, ki so osnova za razumevanje glasbenega opismenjevanja.

Poslušanje vključuje tudi prepoznavanje glasbenih elementov, analizo struktur, ozaveščanje čustvenega odziva ter kritično refleksijo o slišani glasbi. Skozi usmerjeno poslušanje učenci oblikujejo spoštljiv odnos do glasbene umetnosti, razvijajo estetsko občutljivost in razširjajo kulturno obzorje.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

V vsakem razredu drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja uresničujemo vse cilje poslušanja. Skozi daljše časovno obdobje načrtujemo postopno uvajanje in nadgradnjo ciljev, pri čemer izhajamo iz usvojenih spretnosti in znanj učencev iz predhodnih razredov ter jih sistematično nadgrajujemo. Cilji, ki se nanašajo na vrednotenje in odnosni vidik poslušanja, nimajo standardov, zato dosežkov učencev na tem področju ne ocenjujemo.

Učencem se ponuja program poslušanja, ki vključuje dela z umetniško in sporočilno vrednostjo ter izvedbe in posnetke, ki so kakovostni po zvoku, izvedbi in obsegu. Pri izboru zvočnih posnetkov upoštevamo razvojne značilnosti učencev, njihovo sposobnost vživljanja v glasbo ter njihove glasbene interese.

Čeprav je v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju poudarek na spoznavanju slovenske in madžarske glasbene dediščine, naj bo izbor raznolik po glasbenih zvrsteh, stilih in žanrih, glasbenih prvinah in oblikah ter po izvajalcih, času in kraju nastanka. Tak pristop spodbuja radovednost, primerjalno razmišljanje in učenca vodi v nadaljnje raziskovanje glasbe.

Dejavnosti poslušanja glasbe didaktično izpeljujemo po metodah doživljajsko-analitičnega poslušanja, s ciljem usposobiti učenca za samostojno sprejemanje in razumevanje glasbenih del. S tem učenci pridobivajo osnovno znanje s področja izvajalskih sredstev in sestavov, glasbenih oblik ter glasbenega opismenjevanja. Učenec pri tem slušne zaznane osmisli, jih vrednoti in povezuje z drugimi glasbenimi in neglasbenimi izkušnjami, kar prispeva k oblikovanju osebnega glasbenega okusa. Teme poslušanja ne izvajamo kot faktografsko obravnavo skladateljev ali njihovih življenjepisov, temveč izhajamo iz same glasbe – njenih struktur, izraznosti, izvedbe in

čustvene učinkovitosti. Osrednja pozornost je usmerjena v neposredno izkušnjo poslušanja, odziv, analizo in pogovor o slišani glasbi.

Poslušanje glasbe je dejavnost, ki presega šolski prostor. Povezuje se tudi z obiskovanjem glasbenih dogodkov (npr. koncertov, oper, baletov) – z namenom pridobivanja neposrednih izkušenj s poslušanjem glasbe v živo, stika z izvajalci in doživljanja prostora, v katerem se glasba izvaja. Učenec tako razvija zavedanje o sooblikovanju glasbene izkušnje skupaj z drugimi poslušalci. Učence na obisk glasbenih dogodkov ustrezno pripravimo, da lahko od njih pričakujemo pozoren in spoštljiv odziv na slišano izvedbo.

Poslušanje glasbe vključuje tudi vzgojo za ekologijo zvočnega prostora – spodbuja pozorno in strukturirano poslušanje, hkrati pa vzgaja za zmanjševanje hrupa, upoštevanje tišine in izbiro primerne zvočnega okolja za različne priložnosti.

CILJI

Učenec:

○: razvija pozitiven odnos do poslušanja;

SC (1.3.1.1)

○: pozorno posluša, slušno spozna in prepozna izbrani repertoar glasbenih del vokalne, instrumentalne in vokalno-instrumentalne, ljudske in umetne, slovenske, madžarske in tuje glasbe ter glasbe različnih stilov, žanrov in zvrsti ;

SC (1.3.1.1 | 3.3.2.1)

○: užavešča lastno doživljanje in vedenje, pogloblja koncentracijo, pozornost in glasbeni spomin;

SC (3.1.2.1)

○: pogloblja zaznavo glasbenih prvin, glasbenih oblik, izvajalskih sredstev in sestavov;

SC (1.3.2.1)

○: razvija sposobnost vrednotenja poslušanih glasbenih del;

SC (2.1.1.1)

○: smiselno in varno uporablja digitalno tehnologijo pri iskanju informacij o glasbi, izbiri glasbe in poslušanju glasbenih vsebin.

SC (4.1.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

» prepozna in opiše glasbene prvine, glasbene oblike, izvajalska sredstva in sestave

» prepozna in poimenuje izbrana glasbena dela.

TERMINI

◦ GLASBENO OPISMEJENJE: notno črtovje, violinski ključ, znak za ponavljanje, končaj, takt, taktnica; doba (težka, lahka), taktovski način, ritem, tonsko trajanje, pavza; melodija, solmizacijski zlog, tonska abeceda, pentatonika, dur in mol; oznake za dinamiko, oznake za tempo. ◦ IZVAJALSKA SREDSTVA in SESTAVI, GLASBENE OBLIKE: ljudska in umetna glasba; ljudska pesem, ljudski ples, ljudski godci, ljudska glasbila (v povezavi s šolskim okoljem); pevski glasovi; družine glasbil (po načinu izvajanja), stara glasbila: paleolitska piščal, čembalo, lutnja, lira; vokalna, instrumentalna, vokalna-instrumentalna glasba, komorne zasedbe (duo/duet, trio/tercet, kvartet, kvintet, oktet), orkester, zbor; glasbena oblika, pesemska oblika, tema, kanon, rondo, variacija; koncertni bonton, partitura, himna (slovenska, madžarska, evropska), glasbeni poklici, glasbene ustanove (v šolskem okolju, nacionalne).

USTVARJANJE

OBVEZNO

OPIS TEME

Glasbena ustvarjalnost se izraža v *glasbi* kot reprodukcija (poustvarjanje glasbenih vsebin) in produkcija (dopolnjevanje ali oblikovanje lastnih glasbenih idej) ter *ob glasbi* kot izražanje doživetij in zaznav skozi druge umetniške zvrsti (besedno, gibno, plesno, likovno, uprizoritveno). Cilji ustvarjanja so tesno povezani z doseganjem ciljev izvajanja in poslušanja ter prispevajo k širjenju glasbenih izkušenj in poglobljanju razumevanja glasbenega jezika, izvajalskih sredstev in sestavov, glasbenih oblik in glasbenega opismenjevanja.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

V vsakem razredu drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja uresničujemo vse cilje glasbenega ustvarjanja. Načrtujemo jih v daljšem časovnem obdobju, s postopnim uvajanjem in nadgrajevanjem.

Za razvoj glasbene ustvarjalnosti učencev, ki zajema tako poustvarjanje kot izmišljanje glasbenih vsebin, mora učitelj ustvariti varno in spodbudno učno okolje. Takšno okolje omogoča svobodno izražanje glasbenih idej ter podpira proces od začetne zamisli do končnega izdelka. Učitelj je učencem zgled in opora pri razvijanju zamisli in oblikovanju končnega dosežka ter jim zagotavlja dovolj časa za dokončanje dela.

Poustvarjene glasbene vsebine vrednotimo z vidika interpretacije in doživetosti, izmišljene vsebine pa z vidika sporočilnosti, izvirnosti in smiselnosti. Cilji s področja vrednotenja nimajo določenih standardov, zato dosežkov učencev na tem področju ne ocenjujemo.

Proces ustvarjalnosti obsega faze: preparacija (motivacijska priprava in ustvarjanje spodbudne klime), inkubacija (iskanje individualnih idej), iluminacija (selekcija in povezovanje idej) ter verifikacija (predstavitev in zbiranje povratnih informacij).

Ustvarjanje v glasbi se uresničuje kot poustvarjanje, dopolnjevanje in izmišljanje glasbenih vsebin.

Poustvarjalnost kot končna oblika procesa vključuje učenčevo doživljajsko in estetsko izražanje glasbenih vsebin. Pri **dopolnjevanju in izmišljanju** učenec raziskuje zvoke, eksperimentira, improvizira ter ustvarja lastne glasbene zamisli. Pri tem odkriva glasbeno-izrazne in oblikovne zakonitosti ter preizkuša različna izvajalska sredstva in načine interpretacije. Ustvarjalni dosežki učencev se lahko izrazijo kot dopolnjene glasbene fraze (npr. glasbeno vprašanje in odgovor), spremljave (ostinato, bordun), krajše glasbene strukture (zvočna slika, glasbeni motiv, ritmični in melodični vzorci, melodija, tema, variacija).

Ustvarjanje ob glasbi pa izhaja iz učenčevega doživljanja in zaznavanja glasbe ter se izraža skozi druge umetniške zvrsti (besedno, gibno, plesno, likovno ali uprizoritveno).

CILJI

Učenec:

○ razvija pozitiven odnos do ustvarjanja ter se ob tem sprošča,

SC (1.3.4.2 | 2.4.3.1 | 3.2.3.2)

○ v glasbi raziskuje, pevsko in instrumentalno dopolnjuje glasbene vsebine, ustvarja spremljave ter krajše glasbene vsebine,

SC (1.3.4.2 | 3.1.4.1 | 5.1.2.1)

○ lastne glasbene zamisli izraža z grafičnim ali notnim zapisom,

SC (1.1.4.1)

○ glasbena doživetja in zaznave izraža z izraznimi sredstvi drugih umetniških zvrsti (likovno, besedno, gibalno, plesno, uprizoritveno),

SC (3.2.1.2 | 5.3.1.1)

○ vrednoti dosežke ustvarjanja in presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev,

SC (5.3.5.2)

○ pri ustvarjanju, urejanju in deljenju glasbenih vsebin uporablja digitalno tehnologijo.

SC (4.2.2.1 | 4.3.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

» **pevsko ali instrumentalno dopolni glasbene vsebine, ustvari spremljave** ali krajše glasbene vsebine,

» **ustvari lasten grafični ali notni zapis,**

» **glasbena doživetja in zaznave izrazi z izraznimi sredstvi drugih umetniških zvrsti.**

TERMINI

◦ GLASBENO OPISMENJEVANJE: notno črtovje, violinski ključ, znak za ponavljanje, končaj, takt, taktnica; doba (težka, lahka), taktovski način, ritem, tonsko trajanje, pavza; melodija, solmizacijski zlog, tonska abeceda, pentatonika, dur in mol; oznake za dinamiko, oznake za tempo. ◦ IZVAJALSKA SREDSTVA in SESTAVI, GLASBENE OBLIKE: ljudska in umetna glasba; ljudska pesem, ljudski ples, ljudski godci, ljudska glasbila (v povezavi s šolskim okoljem); pevski glasovi; družine glasbil (po načinu izvajanja), stara glasbila: paleolitska piščal, čembalo, lutnja, lira; vokalna, instrumentalna, vokalna-instrumentalna glasba, komorne zasedbe (duo/duet, trio/tercet, kvartet, kvintet, oktet), orkester, zbor; glasbena oblika, pesemska oblika, tema, kanon, rondo, variacija; koncertni bonton, partitura, himna (slovenska, madžarska, evropska), glasbeni poklici, glasbene ustanove (v šolskem okolju, nacionalne).

GLASBENI JEZIK

OBVEZNO

OPIS TEME

Glasbeni jezik je sistem simbolov, pojmov, zakonitosti in pravil, ki omogočajo glasbeno izražanje, razumevanje in komunikacijo. Predstavlja temeljno sredstvo sporazumevanja z glasbo, hkrati pa je pomemben del identitete posameznika, skupnosti, kulture in naroda. Učenec ga spozna skozi praktične dejavnosti izvajanja, ustvarjanja in poslušanja. V drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju so cilji usmerjeni v poglobljanje glasbenih sposobnosti (posluh, zbranost, glasbeni spomin), razvijanje spretnosti (širjenje glasovnega obsega, pevska tehnika, tehnika igranja na glasbila), razširjanje pojmovnih mrež in konceptov s področij temeljnih značilnosti glasbe (glasbene prvine, oblike, izvajalska sredstva in sestavi, glasbeni stili, žanri, zvrsti), glasbeno opismenjevanje (orientacija v notnem zapisu, prepoznavanje trajanj in višin tonov, razumevanje odnosov med glasbenimi deli in celoto, poimenovanje tonov, pavz in taktovskih načinov). Poseben poudarek je namenjen spoznavanju slovenske in madžarske ljudske ter umetne glasbene dediščine.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

V vsakem razredu drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja uresničujemo vse cilje teme *glasbeni jezik*, pri čemer jih načrtujemo uravnoteženo in v povezavi s cilji drugih tem *izvajanje*, *poslušanje* in *ustvarjanje*. Dejavnosti naj bodo smiselno vključene v posamezne učne ure, tako da je jasno razvidna rdeča nit doseganja učnih ciljev. Vendar naj učitelj ne vključuje na silo vseh treh osnovnih glasbenih dejavnosti v vsako posamezno uro. Ključno je, da se ohranja sistematičnost in enakovrednost vseh glasbenih področij, pri čemer nobena dejavnost (npr. ustvarjanje) ne sme biti marginalizirana na račun druge. Cilje uvajamo postopno in načrtno, z nadgradnjo usvojenih znanj in spretnosti iz predhodnih razredov. Pomembno je, da učitelj sledi razvojnemu loku učenca ter postopoma širi njegovo razumevanje glasbenega jezika. Cilji, ki se nanašajo na vrednotenje procesa in razvijanje sodelovalnih veščin, niso opredeljeni s standardi, zato dosežkov učencev na teh področjih ne ocenjujemo, temveč jih spodbujamo in spremljamo z usmerjeno povratno informacijo.

CILJI

Učenec:

○: z izvajanjem, poslušanjem in ustvarjanjem spozna zakonitosti glasbenega jezika, razvija glasbene sposobnosti, spretnosti in znanja ter glasbeni spomin,

SC (1.1.5.1 | 1.3.5.1)

○: razvija pozitiven odnos do raznovrstnega repertoarja glasbenih del ter spozna pomen glasbe za zdravje in dobro počutje,

SC (3.2.3.2 | 3.2.4.1)

○: pogloblja znanja o slovenski in madžarski ljudski glasbeni dediščini in razume njen pomen v kontekstu trajnostnega ohranjanja kulturne identitete,

SC (1.3.2.1 | 2.4.2.1)

○: spoznava in uporablja pojme o izvajalskih sredstvih in sestavih, glasbenih oblikah, glasbenih poklicih ter ustanovah (gl. nabor strokovnih terminov),

SC (1.1.2.2 | 2.1.3.1)

○: spoznava in uporablja pojme s področja glasbenega opismenjevanja ter razvija osnovno orientacijo v notnem zapisu (gl. nabor strokovnih terminov),

SC (1.1.2.1 | 1.1.4.1)

○: razvija sposobnost vrednotenja glasbe ter krepi sodelovalne veščine pri skupinskem ustvarjanju in analizi glasbenih del,

SC (2.2.2.1 | 3.3.3.2)

○: smiselno in varno uporablja digitalno tehnologijo pri iskanju informacij o glasbi, izbiri glasbe, poslušanju, analiziranju, ustvarjanju in deljenju glasbenih vsebin.

SC (4.1.1.1 | 4.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

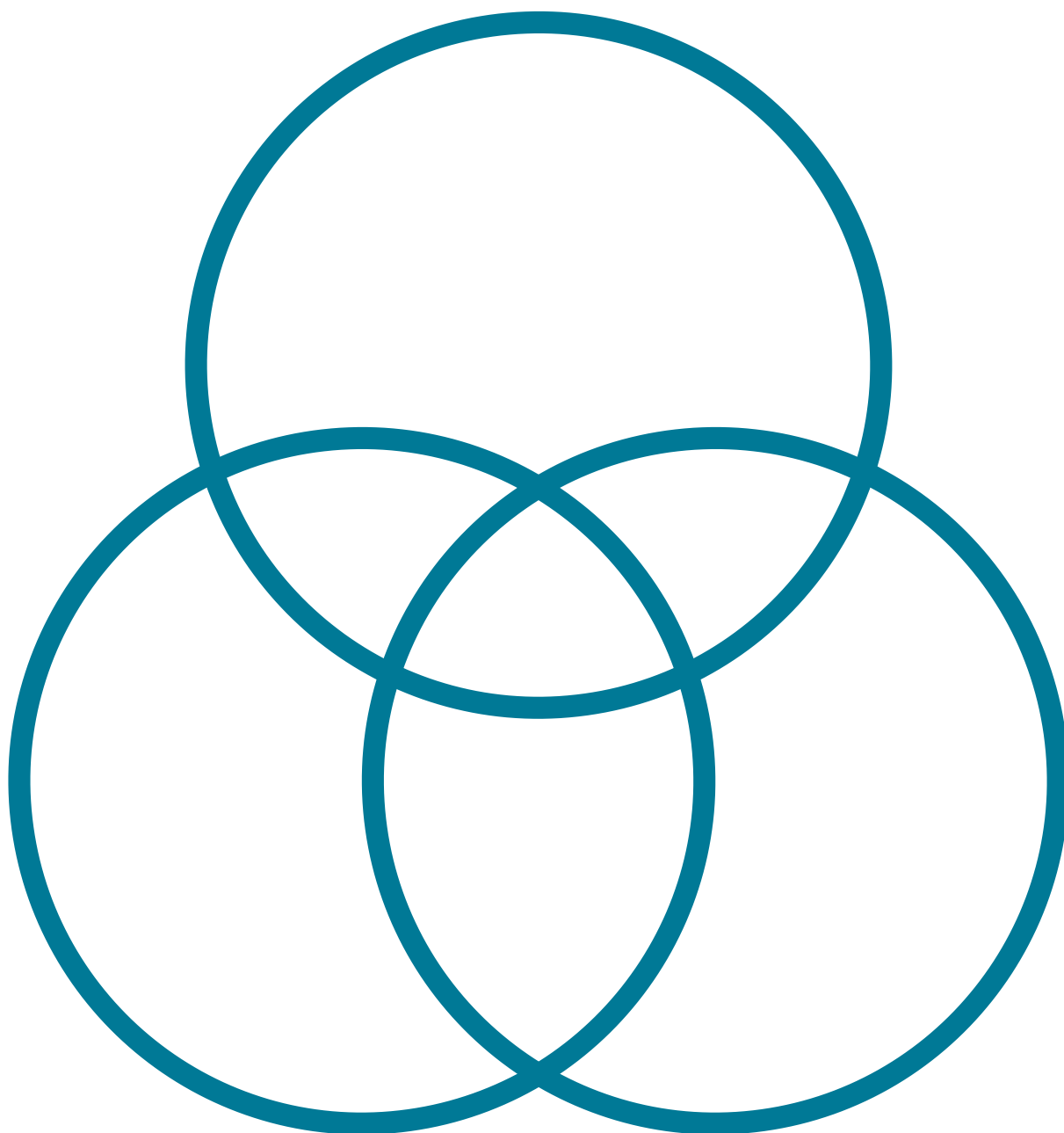
- » izkaže znanja o slovenski in madžarski ljudski glasbeni dediščini,
- » uporabi pojme o izvajalskih sredstvih in sestavih, glasbenih oblikah, glasbenih poklicih ter ustanovah,
- » uporabi pojme s področja glasbenega opismenjevanja ter izkaže osnovno orientacijo v notnem zapisu.

TERMINI

◦ GLASBENO OPISMENJEVANJE: notno črtovje, violinski ključ, znak za ponavljanje, končaj, takt, taktnica; doba (težka, lahka), taktovski način, ritem, tonsko trajanje, pavza; melodija, solmizacijski zlog, tonska abeceda, pentatonika, dur in mol; oznake za dinamiko, oznake za tempo. ◦ IZVAJALSKA SREDSTVA in SESTAVI, GLASBENE OBLIKE: ljudska in umetna glasba; ljudska pesem, ljudski ples, ljudski godci, ljudska glasbila (v povezavi s šolskim okoljem); pevski glasovi; družine glasbil (po načinu izvajanja), stara glasbila: paleolitska piščal, čembalo, lutnja, lira; vokalna, instrumentalna, vokalna-instrumentalna glasba, komorne zasedbe (duo/duet, trio/tercet, kvartet, kvintet, oktet), orkester, zbor; glasbena oblika, pesemska oblika, tema, kanon, rondo, variacija; koncertni bonton, partitura, himna (slovenska, madžarska, evropska), glasbeni poklici, glasbene ustanove (v šolskem okolju, nacionalne).

GLASBENA UMETNOST

TRETJE VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA

IZVAJANJE

OBVEZNO

OPIS TEME

Izvajanje glasbe je temelj učenja in poučevanja glasbe. Učenec pri pouku poje, izreka besedila in igra na glasbila kot solist ali član skupine (npr. razredni pevski zbor, vokalna skupina, instrumentalni ansambel). Cilji izvajanja so povezani s cilji poslušanja in ustvarjanja z namenom uresničevanja ciljev glasbenega jezika, kar učencem omogoča celostno spoznavanje glasbe v njenih različnih pojavnih oblikah (stili, žanri, zvrsti, glasbene oblike, glasbena sredstva in sestavi) skozi prostor in čas. Izvajanje je usmerjeno v glasbene dosežke učencev, poglobljanje njihovih glasbenih sposobnosti (posluh, zbranost, glasbeni spomin), urjenje in nadgradnjo njihovih spretnosti (glasovni obseg, pevska tehnika, tehnika igranja na glasbila) in širjenje njihovih znanj o temeljnih značilnostih glasbe od srednjega veka do danes.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

V vsakem razredu tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja uresničujemo vse cilje izvajanja. Izhajamo iz usvojenih spretnosti in znanj iz razredov drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja ter jih nadgrajujemo z novimi. Nove cilje in z njimi strokovne pojme uvajamo premišljeno in postopno, kot nadgradnjo že usvojenega znanja.

Izvajanje spodbujamo s premišljenim izborom glasbenih vsebin različnih obdobij, oblik, žanrov, zvrsti in zasedb, iz katerih izpeljujemo temeljne informacije o značilnostih, zakonitostih in vlogi glasbe v zgodovinskem času in kulturnem prostoru. Pri izboru vsebin upoštevamo umetniško in sporočilno vrednost, razvojne značilnosti učencev (puberteta, mutacija) ter njihove izvajalske zmožnosti. Z učenci evalviramo izvedbo glasbenih vsebin z vidika interpretacije in doživetosti. Cilji s področja vrednotenja in odnosnega vidika nimajo standardov, zato dosežkov učencev na tem področju ne ocenjujemo. Pri izvajanju vrednotimo le učenčeve dosežke oz. napredek v glasbenih sposobnosti, spretnosti in znanju, ki so jih pridobili z učenjem.

Petje je tudi v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju osrednja dejavnost pouka glasbe in je zato prisotno vsako učno uro. Učenci pojejo eno-, dvo- in večglasne pesmi, ljudske in umetne pesmi iz domače in svetovne glasbene literature. Repertoar pesmi izhaja iz ciljev izvajanja in spoznavanja glasbenih del, zato vključuje pevsko izvajanje delov instrumentalnih skladb. Vključuje raznovrstne pesmi glede na izvor, ritmične, melodične, harmonske, stilne, oblikovne, interpretacijske in druge glasbenih značilnosti, in sicer najmanj deset pesmi na razred oz. šolsko leto. Kakovost petja razvijamo z rednim skupinskim petjem v razredu, usmerjanjem pozornosti na pevsko tehniko ter usklajenost petja v intonaciji, tempu in interpretaciji. Didaktično izhodišče predstavljajo razvojne značilnosti učencev, njihove glasovnih zmožnosti (glasovne leg, mutacija), pevske izkušnje in interesi. Prevladuje metoda imitacije v kombinaciji z metodo dela z glasbenim zapisom. Cilji so usmerjeni v utrjevanje in poglobljanje pevske tehnike ter vokalne higijene za zdrav način govora ter petja.

Izreka besedil v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju nadgrajuje spretnosti ritmične izreke, razvitem v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju. Je ritmično bolj zahtevna in kompleksna. Učenci gradijo ritmične kanone, izvajajo lastna ritmizirana besedila in pogosto povezujejo izreko z gibanjem. Njihovo pozornost usmerjamo na natančnost izvajanja, jasno dikcijo, pravilne poudarke in dosledno artikulacijo.

Igra na glasbila vključuje samostojno instrumentalno vsebino ali spremljavo k petju, plesu in zvočnemu posnetku ter dopolnjevanje drugih glasbenih vsebin. Večglasne spremljave učenci oblikujemo z uporabo ostanatnih motivov, borduna in preprostih kadenčnih zvez. V tem obdobju se osnovni cilj poglobljanja učenčevih glasbenih sposobnosti (posluh, zbranost, spomin) in spretnosti (tehnika in način igranja, koordinacija, drža telesa) nadgradi s ciljem skupinskega muziciranja in igranja v različnih zasedbah, s katero se pridobiva izkušnje igranja in glasbenega sodelovanja v skupini ter pogloblja neverbalno komunikacijo. Učenci razvijajo usklajenost igranja na raznovrstna glasbila (npr. telesna, ljudska, improvizirana, glasbila Orffovega instrumentarija, kahon, glasbene cevi, ukulele, klaviatura, komplet bobnov, bas in solo kitara, orkestrska glasbila). Igranje poteka ob podpori glasbenega zapisa.

CILJI

Učenec:

○: muzicira v različnih sestavih in krepi sodelovalne veščine ter pripadnost skupnosti za lastno in skupno dobro,

SC (1.2.3.2 | 3.3.3.2)

○: poje raznovrsten pevski repertoar eno-, dvo- ali večglasnih domačih in tujih ter ljudskih in umetnih pesmi,

SC (1.3.2.1 | 3.1.2.2)

○: pogloblja zanesljivost petja, izboljšuje vokalno tehniko, širi glasovni obseg in ozavešča higieno glasu,

SC (3.2.4.1)

○: enakomerno ritmično izreka ritmične izreke in ritmizirana besedila,

SC (1.1.4.1)

○: igra spremljave, instrumentalne dele in celote ter uporablja pravilno tehniko igranja,

SC (1.1.4.1)

○: pri izvajanju uporablja glasbeni zapis,

SC (1.1.2.1)

○: pri izvajanju uporablja elemente interpretacije in razvija občutek za estetsko oblikovanje,

SC (1.1.2.2)

○: vrednoti izvajalske dosežke.

SC (3.3.3.2)

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

- » zapoje ljudske in umetne pesmi,
- » enakomerno izvede ritmične izreke in ritmizirana besedila,
- » zaigra spremljave, instrumentalne dele in celote in uporabi pravilno tehniko igranja,
- » pri izvajanju uporabi glasbeni zapis,
- » izvede z elementi interpretacije.

TERMINI

◦ OBDOBJA: srednji vek, renesansa, barok, klasicizem, romantika, impresionizem, nova glasba, ekspresionizem, neoklasicizem, modernizem, sodobnost. ◦ GLASBENE OBLIKE: gregorijanski koral, maša, motet, madrigal, suite, koncert, sonata, godalni kvartet, simfonija, opera, opereta, balet, samospev, klavirska miniatūra, simfonična pesnitev. ◦ ZNAČILNOSTI GLASBE: trubadurji, mojstri pevci; duhovna in posvetna glasba, nacionalne šole in glasba, absolutna in programska glasba, celotonska lestvica, etnomuzikologija, dvanajsttonska vrsta, tonalna in atonalna glasba, zvočni grozd; jazz, popularna, plesna, narodno-zabavna, filmska glasba, muzikal.

POSLUŠANJE

OBVEZNO

OPIS TEME

Poslušanje ali recepcija glasbe je načrten in sistematičen proces vzgoje učenca v aktivnega poslušalca, ki glasbo zaznava, sprejema, doživlja, spoznava, razume, analizira in vrednoti. Zajema najplodnejše in najučinkovitejše preučevanje situacij v glasbi ter predstavlja osnovo glasbenim izkušnjam (npr. ujemanje intonacije, razlikovanje tonske višine) in usvajanju glasbenega jezika ter glasbenih pojmovnih struktur, kot so zvočna barva in glasbene prvine.

Cilji poslušanja se medsebojno prepletajo in povezujejo s cilji izvajanja in ustvarjanja, še posebej pa glasbenega jezika, saj učenci s poslušanjem, analizo in vrednotenjem glasbenih del razvijajo glasbeno mišljenje, ki se izraža skozi pojmovne mreže in razumevanje temeljnih značilnosti glasbe v povezavi z glasbenimi oblikami, izvajalskimi sredstvi, stili, žanri in zvrstmi.

S poslušanjem učenci oblikujejo glasbene predstave, bogatijo notranje slišanje, razvijajo glasbeni okus, kritično presojo umetniško vrednost del in spoznavajo glasbo različnih kulturnih prostorov skozi zgodovinska obdobja od srednjega veka do danes.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

V vsakem razredu tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja uresničujemo vse cilje poslušanja. Skozi daljše časovno obdobje načrtujemo postopno uvajanje ciljev in njihovo nadgradnjo z novimi. Izhajamo iz učenčevih usvojenih spretnosti in znanj iz predhodnih razredov ter jih nadgradimo z novimi. Cilji s področja vrednotenja in odnosnega vidika nimajo standardov, zato dosežkov učencev na tem področju ne ocenjujemo.

Učencem se ponudi program poslušanja, ki vključuje dela z visoko umetniško in sporočilno vrednostjo, ob upoštevanju obsega, kakovosti izvedb, raznolikosti posnetkov ter kakovosti zvoka. Pri izbiri zvočnih posnetkov izhajamo iz učenčevih razvojnih značilnosti, sposobnosti njegovega vživljanja v glasbene vsebine ter interesov. Izbor glasbenih vsebin naj bo raznolik po zvrsteh, stilih, žanrih, glasbenih prvinah in oblikah, izvajalcih ter času in kraju nastanka, saj prav to učenca spodbuja k nadaljnjemu raziskovanju glasbe in poglobljenemu poslušalskemu doživljanju.

Dejavnosti didaktično izpeljujemo po metodah doživljajsko-analitičnega poslušanja glasbe s ciljem nadgraditi znanja s področja glasbenega jezika iz drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja, za učenčevo samostojno sprejemanje, razumevanje in vrednotenje glasbenih del. Učenec slušne zaznave osmisli, jih vrednoti in jih povezuje z drugimi glasbenimi in neglasbenimi izkušnjami, s čimer oblikuje lasten glasbeni okus. Tema ne sme biti izvedena kot faktografska obravnava glasbenih del posameznih glasbenih ustvarjalcev, ampak izhajamo iz glasbe same. Ob ozaveščenem in pozornem poslušanju izvedemo analizo glasbenega dela ter njegovo umestitev v časovni (zgodovinski) in prostorski (kulturni) kontekst.

Dejavnost poslušanja je povezana tudi z obiskovanjem koncertov (npr. v okviru dnevov dejavnosti), z namenom pridobivanja izkušenj neposrednega stika z glasbo, njenimi izvajalci in prostorom ter sooblikovanjem glasbenega dela skupaj z ostalimi poslušalci. Učence na obisk glasbenih dogodkov (npr. koncertov, oper, baletov) ustrezno pripravimo, da lahko od njih pričakujemo ustrezen kritični odziv na slišano izvedbo glasbenih del.

Poslušanje kot dejavnost vzgaja učence tudi za ekologijo zvočnega prostora, za izbiro primerne zvočnega prostora za različne priložnosti in dejavnosti ter za zmanjševanje hrupa v okolju.

CILJI

Učenec:

○ pozorno, doživljajsko-analitično posluša, slušno spoznava in prepozna raznovrsten repertoar slovenskih, madžarskih in tujih glasbenih del od srednjega veka do danes,

SC (1.3.1.1 | 3.3.2.1)

○ pogloblja zaznavo, analizira in ugotavlja temeljne značilnosti glasbe (glasbene prvine, glasbene oblike, izvajalska sredstva in sestave, glasbeni stili, žanri in zvrsti) od srednjega veka do danes,

SC (1.3.2.1)

○ vrednoti poslušana glasbenega dela od srednjega veka do danes ter sodeluje pri razpravah,

SC (2.1.1.1 | 3.3.3.2)

○ razvija občutljivost do ekologije zvočnega prostora,

SC (3.2.4.1)

○ smiselno in varno uporablja digitalno tehnologijo pri poslušanju in analiziranju glasbenih vsebin.

SC (4.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

» prepozna in poimenuje glasbena dela ter jih **umesti v stilno obdobje in zgodovinski okvir**,

» prepozna in opiše temeljne značilnosti glasbe od srednjega veka do danes.

TERMINI

○ OBDOBJA: srednji vek, renesansa, barok, klasicizem, romantika, impresionizem, nova glasba, ekspresionizem, neoklasicizem, modernizem, sodobnost. ○ GLASBENE OBLIKE: gregorijanski koral, maša, motet, madrigal, suita, koncert, sonata, godalni kvartet, simfonija, opera, opereta, balet, samospjev, klavirska miniatūra, simfonična

pesnitev. ◦ ZNAČILNOSTI GLASBE: trubadurji, mojstri pevci; duhovna in posvetna glasba, nacionalne šole in glasba, absolutna in programska glasba, celotonska lestvica, etnomuzikologija, dvanajsttonska vrsta, tonalna in atonalna glasba, zvočni grozd; jazz, popularna, plesna, narodno-zabavna, filmska glasba, muzikal.

USTVARJANJE

OBVEZNO

OPIS TEME

Glasbena ustvarjalnost se kaže v in ob glasbi, v glasbi kot glasbena reprodukcija (poustvarjanje glasbenih vsebin) in glasbena produkcija (dopolnjevanje in izmišljanje lastnih glasbenih vsebin), ob glasbi pa kot izražanje glasbenih doživetij in zaznav skozi druge umetniške zvrsti (besedno, gibno, plesno, likovno, uprizoritveno). Cilji ustvarjanja so soodvisni od uresničevanja ciljev izvajanja in poslušanja ter omogočajo širjenje glasbenih izkušenj in razumevanje glasbenega jezika temeljnih značilnostih glasbe od srednjega veka do danes.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

V vsakem razredu tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja uresničujemo vse cilje ustvarjanja. Skozi daljše časovno obdobje načrtujemo postopno uvajanje ciljev in nadgradnjo le-teh z novimi. Izhajamo iz učenčevih usvojenih spretnosti in znanj iz predhodnih razredov ter jih nadgradimo z novimi. Cilji s področja vrednotenja in odnosnega vidika nimajo standardov, zato dosežkov učencev na tem področju ne ocenjujemo.

Ustvarjanje je aktivna oblika učenja, kjer učenec sprošča zvočno domišljijo, pri čemer na svoj način uporabi pridobljene glasbene izkušnje in znanje v novi situaciji. Skozi ta proces raziskuje glasbene sloge, oblike in tehnike, odkriva različne izrazne in oblikovne možnosti ter razvija lastne glasbene ideje, motive in skladbe. Uspešnost procesa je odvisna od večih pogojev: varno, spodbudno, sproščeno, pozitivno okolje, opremljenost učilnice z glasbili in digitalno tehnologijo, učiteljeva podpora ter čas za dokončanje izdelka. Poustvarjene glasbene vsebine se evalvira z vidika interpretacije in doživetosti, izmišljanje glasbenih vsebin pa z vidika sporočilnosti, izvirnosti in smiselnosti.

Proces ustvarjalnosti poteka od preparacije (priprava z motivacijo in ustvarjanje ugodne klime), inkubacije (iskanje individualnih idej), iluminacije (selekcija in združevanje idej) do verifikacije (predstavitev in zbiranje povratnih informacij).

Ustvarjanje v glasbi omogoča izražanje individualnosti in ustvarjalnega pristopa k osebemu umetniškemu izrazu skozi poustvarjanje ali interpretacijo glasbenih del, glasbeno produkcijo ali dopolnjevanje in oblikovanje glasbenih vsebin (eksperimentiranje, improvizacija, izmišljanje lastnih glasbenih vsebin, odkrivanje glasbeno izraznih in oblikovnih zakonitosti, preizkušanje sredstev in načinov interpretacije) na edinstven in svojstven način. Ustvarjalni dosežki učencev se kažejo kot dopolnjene glasbene fraze (glasbeno vprašanje in odgovor), spremljave (ostinati, bordun, osnovne harmonske zveze), krajše ali daljše glasbene vsebine (zvočna slika, glasbeni motiv, ritmični in melodični vzorci, melodija, pesem, variacija).

Ustvarjanje ob glasbi, vezano na učenčevo doživljanje in zaznavanje glasbe, učenec izrazi v drugih umetniških zvrsteh (besedno, gibno, plesno, likovno, uprizoritveno).

CILJI

Učenec:

○: v glasbi raziskuje, improvizira, pevsko in instrumentalno dopolnjuje, ustvarja spremljave ter glasbene vsebine,

SC (1.3.4.2 | 3.1.4.1 | 5.1.2.1)

○: lastne glasbene zamisli izraža z glasbenimi izraznimi sredstvi v glasbenem zapisu,

SC (1.1.4.1)

○: glasbena doživetja in zaznave izraža z izraznimi sredstvi drugih umetniških zvrsti (likovno, besedno, gibalno, plesno, uprizoritveno),

SC (3.2.1.2 | 5.3.1.1)

○: vrednoti dosežke ustvarjanja in presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev,

SC (5.3.5.2)

○: ustvarja, ureja in deli glasbene vsebine z digitalno tehnologijo.

SC (4.2.2.1 | 4.3.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

» ustvari spremljave ali glasbene vsebine,

» ustvari lasten glasbeni zapis,,

» glasbena doživetja in zaznave izrazi z izraznimi sredstvi drugih umetniških zvrsti.

TERMINI

◦ OBDOBJA: srednji vek, renesansa, barok, klasicizem, romantika, impresionizem, nova glasba, ekspresionizem, neoklasicizem, modernizem, sodobnost. ◦ GLASBENE OBLIKE: gregorijanski koral, maša, motet, madrigal, suite, koncert, sonata, godalni kvartet, simfonija, opera, opereta, balet, samospev, klavirska miniatūra, simfonična pesnitev. ◦ ZNAČILNOSTI GLASBE: trubadurji, mojstri pevci; duhovna in posvetna glasba, nacionalne šole in glasba, absolutna in programska glasba, celotonska lestvica, etnomuzikologija, dvanajsttonska vrsta, tonalna in atonalna glasba, zvočni grozd; jazz, popularna, plesna, narodno-zabavna, filmska glasba, muzikal.

GLASBENI JEZIK

OBVEZNO

OPIS TEME

Glasbeni jezik je sistem glasbenih simbolov, pojmov, zakonitosti in pravil, ki omogočajo glasbeno izražanje in komunikacijo. Predstavlja temeljno orodje sporazumevanja z glasbo ter pomemben del identitete posameznika, kulture in naroda. Učenec ga spoznava praktično, skozi dejavnosti izvajanja, ustvarjanja in poslušanja. Cilji tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja so usmerjeni v poglobljanje učenčevih glasbenih sposobnosti (posluh, zbranost, spomin), izpopolnjevanje spretnosti (glasovni obseg, pevška tehnika, tehnika igranja na glasbila) ter razširitev pojmovnih mrež, konceptov in znanj s področja temeljnih značilnosti glasbe od srednjega veka do danes (glasbene prvine, glasbene oblike, izvajalska sredstva in sestave, glasbeni stili, žanri in zvrsti), kar omogoča razumevanje, analizo in vrednotenje kompleksnejših glasbenih vsebin ter krepitev zmožnosti glasbenega mišljenja in izražanja.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Učitelj kritično pregleduje didaktična gradiva, dostopna prek različnih informacijskih virov. Ob njih razvija lastna učna gradiva za avtentično učenje glasbenega jezika skozi dejavnosti izvajanja, poslušanja in ustvarjanja.

V vsakem razredu tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja uresničujemo vse cilje teme glasbeni jezik, pri čemer se cilji teme glasbeni jezik načrtujejo uravnoteženo in dosega povezovalno s cilji drugih tem izvajanje, poslušanje in ustvarjanje. Posamezno temo učitelj opredeljuje glede na prevladujoče procese ter cilje učenja in poučevanja, ob zavedanju kompleksne zastopanosti pouka glasbe, kjer se glasbene dejavnosti medsebojno prepletajo in povezujejo. Vseh treh temeljnih glasbenih dejavnosti naj učitelj na silo ne vključuje v vsako učno uro. Pozoren pa mora biti, da ostaja sistematika dejavnosti, da posameznih dejavnosti ne marginalizira (npr. ustvarjanja) na račun drugih dejavnosti. Skozi daljše časovno obdobje načrtujemo postopno uvajanje ciljev in nadgradnjo le-teh z novimi. Izhajamo iz učenčevih usvojenih spretnosti in znanj iz predhodnih razredov ter jih nadgradimo z novimi. Cilji s področja vrednotenja in sodelovalnih veščin nimajo standardov, zato dosežkov učencev na tem področju ne ocenjujemo.

CILJI

Učenec:

○: z izvajanjem, poslušanjem in ustvarjanjem spoznava in razume zakonitosti glasbenega jezika, pogloblja glasbene sposobnosti, spretnosti in znanja ter uri glasbeni spomin,

SC (1.1.5.1 | 1.3.5.1)

○: spozna pomen glasbe za zdravje in dobro počutje,

SC (3.2.3.2 | 3.2.4.1)

○: spozna raznovrsten repertoar slovenskih, madžarskih in tujih glasbenih del od srednjega veka do danes,

SC (1.3.1.1)

○: analizira, ugotavlja in uporablja pojme o temeljnih značilnostih glasbe (glasbene prvine, glasbene oblike, izvajalska sredstva in sestave, glasbeni stili, žanri in zvrsti) od srednjega veka do danes (gl. nabor strokovnih terminov),

SC (1.3.2.1)

○: uporablja glasbene zapise,

SC (1.1.4.1)

○: vrednoti glasbo ter krepi sodelovalne veščine,

SC (2.2.2.1 | 3.3.3.2)

○: išče, ustvarja, ureja in deli digitalne vsebine, jih bogati z glasbo, videoposnetki, vizualnimi efekti ter pri tem zaznava in rešuje tehnične težave.

SC (4.2.2.1 | 4.2.6.1 | 4.3.1.1 | 4.3.2.1 | 4.5.1.1)

TERMINI

◦ OBDOBJA: srednji vek, renesansa, barok, klasicizem, romantika, impresionizem, nova glasba, ekspresionizem, neoklasicizem, modernizem, sodobnost. ◦ GLASBENE OBLIKE: gregorijanski koral, maša, motet, madrigal, suita, koncert, sonata, godalni kvartet, simfonija, opera, opereta, balet, samospev, klavirska miniatūra, simfonična pesnitev. ◦ ZNAČILNOSTI GLASBE: trubadurji, mojstri pevci; duhovna in posvetna glasba, nacionalne šole in glasba, absolutna in programska glasba, celotonska lestvica, etnomuzikologija, dvanajsttonska vrsta, tonalna in atonalna glasba, zvočni grozd; jazz, popularna, plesna, narodno-zabavna, filmska glasba, muzikal.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

IZVAJANJE

Cvetko I. (2000). *Najmanjše igre na Slovenskem*. Didakta.

Cvetko I. (2003). *Trara pesem pelja: Slovenska otroška glasbila, zvočila in zvočne igrače*. Mladinska knjiga.

Cvetko I. (2005). *Aja, tutaja: Slovenske ljudske uspavanke*. Državna založba Slovenije.

Cvetko I. (2017). *Otroške igre od A do Ž*. Celjska Mohorjeva družba

Gruber, K. (2016,). *Katjina upevalnica 1*. Glasbena delavnica Orfej.

Gruber, K. (2017). *Katjina upevalnica 2*. Glasbena delavnica Orfej.

Gruber, K. (2024). *Pesmi sestavljanke*. Glasbena delavnica Orfej.

Jež, J. (2000). *Pregled glasbil. Opis glasbil*. DZS.

Kreuh, F. in Humar, A. (2016). *Tolkalni terminološki slovar*. Založba ZRC, ZRC SAZU.

Komavec, M. in Šivic, U. (2004). *Otroška pesmarica 1*. Mladinska knjiga.

Kovačič, A. in Šivic, U. (2012). *S pesmijo v praznike*. Mladinska knjiga.

Kumer, Z. (2002). *Slovenska ljudska pesem*. Slovenska matica.

Novak, N., Kmetec, M. in Lubej N. (2021). *Sija, bija, kam pa gre-priročnik za otroško ljudsko izročilo v šoli*. Zveza KD Maribor.

Pesek, A. in Pettan, S. (2000). *Pesmi in plesi ljudstev sveta za otroke*. Mladinska knjiga.

Šivic, U. idr. (2005). *Družinska pesmarica: 100 slovenskih ljudskih pesmi*. Založba mladinska knjiga.

Terseglav, M. in Šivic, U. (2006). *Otroška pesmarica 2*. Mladinska knjiga.

Žvar, D. (2002). *Kako naj pojejo otroci. Priročnik za zborovodje*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

POSLUŠANJE

Michels, U. (2002). *Glasbeni atlas*. DZS.

Reichenberg, M. (2007). *Glasbeni kašipot 4-6*. Zavod RS za šolstvo.

Vrbančič, I. (2020). *Poslušam glasbo. Didaktični in metodični vidiki*. Založba Obzorja.

USTVARJANJE

Gorenc Pižama, B., Kus, P. in Avberšek, K. (2010). *Pojoci grad*. Forum.

Gruber, K. (2020). *Gibalnice. 33 pesmi za igro in ustvarjanje*. Glasbena delavnica Orfej.

Kopačin, B. in Birsar, E. (2022). *Prožne oblike učenja in poučevanja glasbenih ter likovnih vsebin*. Založba Univerze na Primorskem.

Kroflič, B. in Gobec, D. (1995). *Igra, gib, ustvarjanje, učenje: metodični priročnik za usmerjene ustvarjalne gibno-plesne dejavnosti*. Pedagoška obzorja.

GLASBENI JEZIK

Borota, B. (2015). *Osnove teorije glasbe in oblikoslovja za učitelje in vzgojitelje*. Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta Koper.

Gruber, K. (2019, 2022). *Učne pesmi 1, 2. Didaktično gradivo za pouk glasbene vzgoje*. Glasbena delavnica Orfej.

Kopačin, B. in Birsar, E. (2022). *Prožne oblike učenja in poučevanja glasbenih ter likovnih vsebin*. Koper: Založba Univerze na Primorskem.

Pesek, A. (1997). *Otroci v svetu glasbe: izbrana poglavja iz glasbene psihologije in pedagogike*. Mladinska knjiga.

Slosar, Mirko (2007). *Izbrana poglavja iz didaktike glasbene vzgoje I*. Ljubljana: Debora.

Slosar, Mirko (2008). *Izbrana poglavja iz didaktike glasbene vzgoje II*. Ljubljana: Debora.

Slosar, Mirko (2008). *Izbrana poglavja iz didaktike glasbene vzgoje III*. Ljubljana: Debora.

IZVAJANJE

Bizjak, M. (2020). *Petje v obdobju mutacije*. Akademija za glasbo in Založba Univerze na Primorskem. Dostopno na <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ffh5jkw> (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ffh5jkw>)

Gruber, K. (2019, 2022). *Učne pesmi 1, 2*. Glasbena delavnica Orfej.

Gruber, K. (2020). *Gibalnice*. Glasbena delavnica Orfej.

Komavec, M. in Šivic, U. (2004). *Otroška pesmarica 1*. Mladinska knjiga.

Kreuh, F. in Humar, A. (2016). *Tolkalni terminološki slovar*. Založba ZRC, ZRC SAZU.

Šivic, U. idr. (2005). *Družinska pesmarica: 100 slovenskih ljudskih pesmi*. Založba mladinska knjiga.

Terseglav, M. in Šivic, U. (2006). *Otroška pesmarica 2*. Mladinska knjiga.

Vatovec, M. (2024). *Vademecum zborovskega dirigenta. Priročnik za vodenje zbora*. Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo in JSKD.

POSLUŠANJE

Klemenčič, I. (2000). *Musica noster amor: glasbena umetnost Slovenije od začetkov do danes*. Založba Obzorja, Helidon in Založba ZRC SAZU.

Nagode, A. idr. (ur.) (2021). *Zgodovina glasbe na Slovenskem 3, Glasba na Slovenskem med letoma 1800 in 1918*. Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze in Založba ZRC SAZU.

Pompe, G. idr. (ur.) (2019). *Zgodovina glasbe na Slovenskem 4, Glasba na Slovenskem med letoma 1800 in 1918*. Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze in Založba ZRC SAZU.

Reichenberg, M. (2009). *Glasbeni kažipot 7-9*. Zavod RS za šolstvo.

Snoj, J. idr. (ur.) (2012). *Zgodovina glasbe na Slovenskem. 1, Glasba na Slovenskem do konca 16. stoletja*. Založba ZRC SAZU.

Vrbančič, I. (2020). *Poslušam glasbo. Didaktični in metodični vidiki*. Založba Obzorja.

USTVARJANJE

Gruber, K. (2020). *Gibalnice: 33 pesmi za igro in ustvarjanje*. Glasbena delavnica Orfej.

Kroflič, B. in Gobec, D. (1995). *Igra, gib, ustvarjanje, učenje: metodični priročnik za usmerjene ustvarjalne gibno-plesne dejavnosti*. Pedagoška obzorja.

GLASBENI JEZIK

Borota, B. (2015). *Osnove teorije glasbe in oblikoslovja za učitelje in vzgojitelje*. Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta Koper.

Kuret, P. (2004). *Zgodbe o glasbi in glasbenikih*. Didakta.

Lebič L. in Loparnik B. (1991). *Osnove glasbene umetnosti*. Mladinska knjiga.

Muršič, R. (2017). *Glasbeni pojmovnik za mlade*. Aristej.

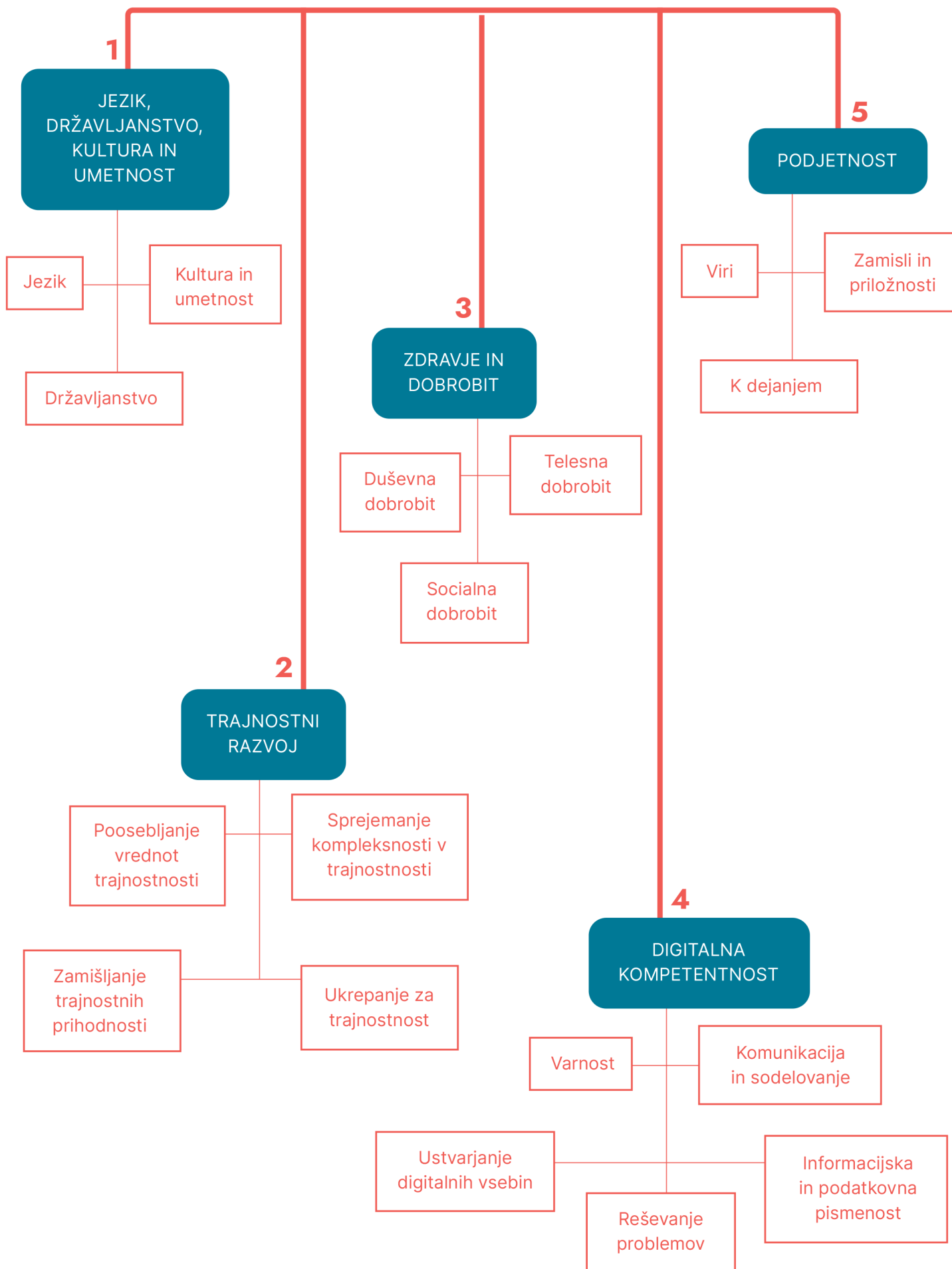
Pesek, A. (1997). *Otroci v svetu glasbe: izbrana poglavja iz glasbene psihologije in pedagogike*. Mladinska knjiga.

Sachs, K. (1997). *Svetovna zgodovina plesa*. Znanstveno in publicistično središče.

PRILOGE

KLJUČNI CILJI PO PODROČJIH SKUPNIH CILJEV

1 /// JEZIK, DRŽAVLJANSTVO, KULTURA IN UMETNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 JEZIK

1.1.1 Strokovna besedila	1.1.1.1 Pri posameznih predmetih razvija zmožnost izražanja v različnih besedilnih vrstah (referat, plakat, povzetek, opis, pogovor itd.).
1.1.2 Strokovni jezik	1.1.2.1 Se zaveda, da je učenje vsebine posameznega predmeta hkrati tudi spoznavanje njegove strokovne terminologije; torej učenje jezika na ravni poimenovanj za posamezne pojme in na ravni logičnih povezav. 1.1.2.2 Se izraža z ustrezno terminologijo predmeta in skrbi za ustrezno govorno ter pisno raven svojega strokovnega jezika.
1.1.3 Univerzalni opis jezika kot sistema	(pri vseh predmetih:) 1.1.3.1 Se zaveda podobnosti ter razlik med jeziki in je na to pozoren tudi pri uporabi gradiv v tujih jezikih, pri uporabi prevajalnikov, velikih jezikovnih modelov, avtomatsko prevedenih spletnih strani itd. (pri vseh jezikovnih predmetih:) 1.1.3.2 Se zaveda, da različne jezike lahko opisujemo na podoben način; pri pouku tujih jezikov zato uporablja znanje, pridobljeno pri pouku učnega jezika, in obratno: zna primerjati jezike, ki se jih uči, in razpozna podobnosti ter razlike med njimi.
1.1.4 Razumevanje pomena branja	1.1.4.1 Pri vseh predmetih redno bere, izbira raznolika bralna gradiva, jih razume, poglobljeno analizira in kritično vrednoti.
1.1.5 Jezik in nenasilna komunikacija	1.1.5.1 Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

1.2 DRŽAVLJANSTVO

1.2.1 Poznavanje in privzemanje človekovih pravic ter dolžnosti kot temeljnih vrednot in osnov državljanske etike	1.2.1.1 Pozna, razume in sprejema človekove pravice kot skupni evropski in ustavno določeni okvir skupnih vrednot ter etike. 1.2.1.2 Razume, da so človekove pravice univerzalne in nepogojene, da uveljavljajo vrednote svobode in enakosti. 1.2.1.3 Razume in sprejema, da je obstoj pravic pogojen s spoštovanjem individualne dolžnosti do enake pravice drugega. 1.2.1.4 Razume in sprejema, da je dolžnost do enake pravice drugega dolžnost zaradi dolžnosti (ne le pravica zaradi individualnega interesa). 1.2.1.5 Razume in sprejema človekove pravice in dolžnosti kot osnovno, vsem državljanom skupno etiko (moralo), ki uveljavlja vrednote spoštovanja človekovega dostojanstva, pravičnosti, resnice, zakona, lastnine, nediskriminacije in strpnosti.
1.2.2 Etična refleksija	1.2.2.1 Spozna, da obstajajo moralna vprašanja, pri katerih ni vnaprej danih od vseh sprejetih odgovorov. 1.2.2.2 Razvija občutljivost za moralna vprašanja ter sposobnost, da o njih razmišlja skupaj z drugimi.
1.2.3 Sodelovanje z drugimi v skupnosti in za skupnost	1.2.3.1 Z namenom uresničevanja skupnega dobrega sodeluje z drugimi ter podaja in uresničuje predloge, ki kakovostno spreminjajo skupnosti. 1.2.3.2 Prek lastnega delovanja ozavešča pomen skrbi za demokratično skupnost ter krepi zavedanje o pomenu pripadnosti skupnosti za lastnodobrobit in dobrobit drugih.
1.2.4 Aktivno državljanstvo in politična angažiranost	1.2.4.1 Ob zavedanju pozitivnega pomena politike kot skupnega reševanja izzivov in skrbi za dobrobit vseh, pa tudi iskanja kompromisov in preseganja konfliktov, pozna raznolike oblike demokratičnega političnega angažiranja in se vključuje v politične procese, ki vplivajo na življenja ljudi.
1.2.5 Znanje za kritično mišljenje, za aktivno državljansko držo	1.2.5.1 Uporabi znanja vsakega predmetnega področja za kritično in aktivno državljansko držo.

1.3 KULTURA IN UMETNOST

1.3.1 Sprejemanje, doživljanje in vrednotenje kulture in umetnosti	1.3.1.1 Intuitivno ali zavestno (individualno in v skupini) vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje in procesov ustvarjanja ter ob tem prepozna lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega itd.).
1.3.2 Raziskovanje in spoznavanje kulture ter umetnosti	1.3.2.1 Raziskuje in spozna kulturo, umetnost, umetniške zvrsti ter njihova izrazna sredstva v zgodovinskem in kulturnem kontekstu.
1.3.3 Izražanje v umetnosti in z umetnostjo	1.3.3.1 Je radoveden in raziskuje materiale in umetniške jezike, se z njimi izraža, razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih.
1.3.4 Uživanje v ustvarjalnem procesu ter dosežkih kulture in umetnosti	1.3.4.1 Uživa v ustvarjalnosti, se veseli lastnih dosežkov in dosežkov drugih. 1.3.4.2 V varnem, odprtem in spodbudnem učnem okolju svobodno izraža želje in udejanja ustvarjalne ideje.
1.3.5 Živi kulturo in umetnost	1.3.5.1 Živi kulturo in umetnost kot vrednoto v domačem in šolskem okolju ter prispeva k razvoju šole kot kulturnega središča in njenemu povezovanju s kulturnim in z družbenim okoljem.

2 /// TRAJNOSTNI RAZVOJ

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 POOSEBLJANJE VREDNOT TRAJNOSTNOSTI

2.1.1 Vrednotenje trajnostnosti	2.1.1.1 Kritično oceni povezanost lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostnostjo glede na svoje trenutne zmožnosti ter družbeni položaj.
2.1.2 Podpiranje pravičnosti	2.1.2.1 Pri svojem delovanju upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti ter sočutja.
2.1.3 Promoviranje narave	2.1.3.1 Odgovoren odnos do naravnih sistemov gradi na razumevanju njihove kompleksnosti in razmerij med naravnimi ter družbenimi sistemi.

2.2 SPREJEMANJE KOMPLEKSNOSTI V TRAJNOSTNOSTI

2.2.1 Sistemsko mišljenje	2.2.1.1 K izbranemu problemu pristopa celostno, pri čemer upošteva povezanost okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika. 2.2.1.2 Presoja kratkoročne in dolgoročne vplive delovanja posameznika in družbenih skupin v družbi, družbe na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.2.2 Kritično mišljenje	2.2.2.1 Kritično presoja informacije, poglede in potrebe o trajnostnem razvoju z vidika naravnega okolja, živih bitij in družbe, pri čemer upošteva različne poglede, pogoje z osebnim, socialnim in kulturnim ozadjem.
2.2.3 Formuliranje problema	2.2.3.1 Pri opredelitvi problema upošteva značilnosti problema – (ne)jasnost, (ne)opredeljenost, (ne)določljivost problema – in lastnosti reševanja – (ne)definirane, (ne)sistemske rešitve – ter vpletenost deležnikov.

2.3 ZAMIŠLJANJE TRAJNOSTNIH PRIHODNOSTI

2.3.1 Pismenost za prihodnost	2.3.1.1 Na podlagi znanja, znanstvenih dognanj in vrednot trajnostnosti razume ter vrednoti možne, verjetne in želene trajnostne prihodnosti (scenarije). 2.3.1.2 Presoja dejanja, ki so potrebna za doseganje želene trajnostne prihodnosti.
2.3.2 Prilagodljivost	2.3.2.1 V prizadevanju za trajnostno prihodnost tvega in se kljub negotovostim prilagaja ter sprejema trajnostne odločitve za svoja dejanja.
2.3.3 Raziskovalno mišljenje	2.3.3.1 Pri načrtovanju in reševanju kompleksnih problemov/-atik trajnostnosti uporablja in povezuje znanja in metode različnih znanstvenih disciplin ter predlaga ustvarjalne in inovativne ideje in rešitve.

2.4 UKREPANJE ZA TRAJNOSTNOST

2.4.1 Politična angažiranost	2.4.1.1 Ob upoštevanju demokratičnih načel kritično vrednoti politike z vidika trajnostnosti ter sodeluje pri oblikovanju trajnostnih politik in prakse na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.4.2 Kolektivno ukrepanje	2.4.2.1 Pri prizadevanju in ukrepanju za trajnostnost upošteva demokratična načela in aktivno ter angažirano (konstruktivno) sodeluje z drugimi.
2.4.3 Individualna iniciativa	2.4.3.1 Se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni, kolektivni ter politični ravni.

3 /// ZDRAVJE IN DOBROBIT

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

3.1 DUŠEVNA DOBROBIT

3.1.1 Samozavedanje	3.1.1.1 Zaznava in prepoznavna lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) ter lastno vedenje. 3.1.1.2 Skozi izkušnje razume povezanost različnih vidikov lastnega doživljanja (telesni občutki, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) v specifičnih situacijah (npr. ob doživljanju uspeha in neuspeha v učnih in socialnih situacijah).
3.1.2 Samouravnavanje	3.1.2.1 Uravnava lastno doživljanje in vedenje (npr. v stresnih učnih in socialnih situacijah). 3.1.2.2 Razvija samozaupanje in samospoštovanje. 3.1.2.3 Se učinkovito spoprijema z negotovostjo in kompleksnostjo. 3.1.2.4 Učinkovito upravlja, organizira čas učenja in prosti čas.
3.1.3 Postavljanje ciljev	3.1.3.1 Prepoznavna lastne interese, lastnosti, močna in šibka področja ter v skladu z njimi načrtuje kratkoročne in dolgoročne cilje (vezane na duševno, telesno, socialno in učno področje). 3.1.3.2 Spremlja doseganje in spreminjanje načrtovanih ciljev. 3.1.3.3 Razvija zavzetost in vztrajnost ter krepi zmožnosti odložitve nagrade.
3.1.4 Prožen način razmišljanja	3.1.4.1 Razvija osebno prožnost, razvojno miselno naravnost, radovednost, optimizem in ustvarjalnost. 3.1.4.2 Učinkovito se spoprijema s problemskimi situacijami, ki zahtevajo proaktivno miselno naravnost.
3.1.5 Odgovornost in avtonomija	3.1.5.1 Krepi odgovornost, avtonomijo in skrbi za osebno integriteto.

3.2 TELESNA DOBROBIT

3.2.1 Gibanje in sedenje	3.2.1.1 Razume pomen vsakodnevnega gibanja za zdravje in dobro počutje. 3.2.1.2 Razvija pozitiven odnos do gibanja. 3.2.1.3 Vključuje se v različne gibalne dejavnosti, tudi tiste, ki razbremenijo naporen vsakdan. 3.2.1.4 Razume škodljivosti dolgotrajnega sedenja, razvija navade za prekinitev in zmanjšanje sedenja.
3.2.2 Prehrana in prehranjevanje	3.2.2.1 Razume pomen uravnotežene prehrane. 3.2.2.2 Razvija navade zdravega prehranjevanja. 3.2.2.3 Oblikuje pozitiven odnos do hrane in prehranjevanja.
3.2.3 Sprostitev in počitek	3.2.3.1 Razume pomen počitka in sprostitve po miselnem ali telesnem naporu. 3.2.3.2 Spozna različne tehnike sproščanja in uporablja tiste, ki mu najbolj koristijo. 3.2.3.3 Razume pomen dobrih spalnih navad za učinkovito telesno in miselno delovanje ter ravnanje.
3.2.4 Varnost	3.2.4.1 Spozna različne zaščitne ukrepe za ohranjanje zdravja. 3.2.4.2 Ravna varno in odgovorno, pri čemer skrbi za ohranjanje zdravja sebe in drugih.
3.2.5 Preventiva pred različnimi oblikami zasvojenosti	3.2.5.1 Usvaja znanje o oblikah in stopnjah zasvojenosti ter o strategijah, kako se jim izogniti oz. jih preprečiti z zdravim življenjskim slogom.

3.3 SOCIALNA DOBROBIT

3.3.1 Socialno zavedanje in zavedanje raznolikosti	3.3.1.1 Ozavešča lastno doživljanje in vedenje v odnosih z drugimi. 3.3.1.2 Zaveda se in prepoznava raznolikosti v ožjem (oddelek, vrstniki, družina) in širšem okolju (šola, lokalna skupnost, družba).
3.3.2 Komunikacijske spretnosti	3.3.2.1 Razvija spretnosti aktivnega poslušanja, asertivne komunikacije, izražanja interesa in skrbi za druge.
3.3.3 Sodelovanje in reševanje konfliktov	3.3.3.1 Konstruktivno sodeluje v različnih vrstah odnosov na različnih področjih. 3.3.3.2 Krepi sodelovalne veščine, spretnosti vzpostavljanja in vzdrževanja kakovostnih odnosov v oddelku, družini, šoli, širši skupnosti, temelječih na spoštljivem in asertivnem komuniciranju ter enakopravnosti.
3.3.4 Empatija	3.3.4.1 Krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. 3.3.4.2 Prepoznavna meje med doživljanjem sebe in drugega. 3.3.4.3 Uravnava lastno vedenje v odnosih, upoštevajoč več perspektiv hkrati.
3.3.5 Prosocialno vedenje	3.3.5.1 Krepi prepoznavanje in zavedanje potrebe po nudenju pomoči drugim. 3.3.5.2 Prepoznavna lastne potrebe po pomoči in strategije iskanja pomoči. 3.3.5.3 Krepi družbeno odgovornost.

4 /// DIGITALNA KOMPETENTNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMACIJSKA IN PODATKOVNA PISMENOST

4.1.1 Brskanje, iskanje in filtriranje podatkov, informacij ter digitalnih vsebin	4.1.1.1 Izraža informacijske potrebe, išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih ter izboljšuje osebne strategije iskanja.
4.1.2 Vrednotenje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.2.1 Analizira, primerja in kritično vrednoti verodostojnost in zanesljivost podatkov, informacij in digitalnih vsebin.
4.1.3 Upravljanje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.3.1 Podatke zbira, obdeluje, prikazuje in shranjuje na najustreznejša mesta (trdi disk, oblak, USB itd.), tako da jih zna kasneje tudi najti.

4.2 KOMUNIKACIJA IN SODELOVANJE

4.2.1 Interakcija z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.1.1 Sporazumeva se z uporabo različnih digitalnih tehnologij in razume ustrezna sredstva komunikacije v danih okoliščinah.
4.2.2 Deljenje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.2.1 Deli podatke, informacije in digitalne vsebine z drugimi z uporabo ustreznih digitalnih tehnologij. Deluje v vlogi posrednika in je seznanjen s praksami navajanja virov ter avtorstva.
4.2.3 Državljsko udejstvovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.3.1 Išče in uporablja portale za udejstvovanje v družbi. Poišče skupine, ki zastopajo njegove interese, s pomočjo katerih lahko aktivno daje predloge za spremembe.
4.2.4 Sodelovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.4.1 Z digitalnimi orodji soustvarja skupno vsebino in se zavzema za krepitev sodelovanja med člani.
4.2.5 Spletni bonton	4.2.5.1 Pri uporabi digitalnih tehnologij in omrežij prilagaja svoje vedenje pričakovanjem ter pravilom, ki veljajo v določeni skupini.
4.2.6 Upravljanje digitalne identitete	4.2.6.1 Ustvari eno ali več digitalnih identitet in z njimi upravlja, skrbi za varovanje lastnega ugleda ter za ravnanje s podatki, ki nastanejo z uporabo številnih digitalnih orodij in storitev v različnih digitalnih okoljih.

4.3 USTVARJANJE DIGITALNIH VSEBIN

4.3.1 Razvoj digitalnih vsebin	4.3.1.1 Ustvarja in ureja digitalne vsebine v različnih formatih.
4.3.2 Umeščanje in poustvarjanje digitalnih vsebin	4.3.2.1 Digitalne vsebine obogati z dodajanjem slik, glasbe, videoposnetkov, vizualnih efektov idr.
4.3.3 Avtorske pravice in licence	4.3.3.1 Pozna licence in avtorske pravice. Spoštuje pravice avtorjev in jih ustrezno citira.
4.3.4 Programiranje	4.3.4.1 Zna ustvariti algoritem za rešitev enostavnega problema. Zna odpraviti preproste napake v programu.

4.4 VARNOST

4.4.1 Varovanje naprav	4.4.1.1 Deluje samozaščitno; svoje naprave zaščiti z ustreznimi gesli, programsko opremo in varnim ravnanjem, jih ne pušča brez nadzora v javnih prostorih idr.
4.4.2 Varovanje osebnih podatkov in zasebnosti	4.4.2.1 Varuje osebne podatke in podatke drugih ter prepoznava zaupanja vredne ponudnike digitalnih storitev.
4.4.3 Varovanje zdravja in dobrobiti	4.4.3.1 Digitalno tehnologijo uporablja uravnoteženo, skrbi za dobro telesno in duševno dobrobit ter se izogiba negativnim vplivom digitalnih medijev.
4.4.4 Varovanje okolja	4.4.4.1 Zaveda se vplivov digitalnih tehnologij in njihove uporabe na okolje.

4.5 REŠEVANJE PROBLEMOV

4.5.1 Reševanje tehničnih težav	4.5.1.1 Prepozna tehnične težave pri delu z napravami ali digitalnimi okolji ter jih rešuje.
4.5.2 Prepoznavanje potreb in opredelitev tehnoloških odzivov	4.5.2.1 Prepoznava in ocenjuje potrebe, izbira ter uporablja digitalna orodja in jih prilagaja lastnim potrebam.
4.5.3 Ustvarjalna uporaba digitalne tehnologije	4.5.3.1 S pomočjo digitalne tehnologije ustvarja rešitve in novosti v postopkih ter izdelkih.
4.5.4 Prepoznavanje vrzeli v digitalnih kompetencah	4.5.4.1 Prepozna vrzeli v svojih digitalnih kompetencah, jih po potrebi izboljšuje in dopolnjuje ter pri tem podpira tudi druge.

5.1 ZAMISLI IN PRILOŽNOSTI

5.1.1 Odkrivanje priložnosti	5.1.1.1 Prepozna avtentične izzive kot priložnosti za ustvarjanje vrednosti zase in za druge.
5.1.2 Ustvarjalnost in inovativnost	5.1.2.1 Pri reševanju izzivov na ustvarjalen način uporablja znanje in izkušnje za ustvarjanju boljših rešitev. 5.1.2.2 Pripravi nabor možnih rešitev izziva, pri čemer stremi k oblikovanju vrednosti za druge.
5.1.3 Vizija	5.1.3.1 Oblikuje vizijo prihodnosti, ki vključuje odgovore na vprašanja, kaj namerava početi v prihodnosti, kakšen želi postati in kakšno skupnost želi sooblikovati.
5.1.4 Vrednotenje zamisli	5.1.4.1 Vrednoti rešitve ob upoštevanju kriterijev po načelu ustvarjanja dobrobiti za druge in izbere ustrezno rešitev.
5.1.5 Etično in trajnostno razmišljanje	5.1.5.1 Prepozna in ovrednoti vpliv svojih odločitev ter ravnanj na skupnost in okolje.

5.2 VIRI

5.2.1 Samozavedanje in samoučinkovitost	5.2.1.1 Prepozna svoje želje, močna in šibka področja ter zaupa, da lahko pozitivno vpliva na ljudi in situacije.
5.2.2 Motiviranost in vztrajnost	5.2.2.1 Je pozitivno naravnani, samozavesten in osredotočen na proces reševanja izziva. 5.2.2.2 Vztraja pri opravljanju kompleksnejših nalog.
5.2.3 Vključevanje virov	5.2.3.1 Pridobi podatke in sredstva (materialna, nematerialna in digitalna), potrebne za prehod od zamisli k dejanjem, s katerimi odgovorno in učinkovito upravlja, pri čemer upošteva učinkovito izrabo lastnega časa in finančnih sredstev.
5.2.4 Vključevanje človeških virov	5.2.4.1 Spodbuja in motivira druge pri reševanju skupnih nalog. 5.2.4.2 Poišče ustrezno pomoč posameznika (npr. vrstnika, učitelja, strokovnjak itd.) ali strokovne skupnosti. 5.2.4.3 Razvije spretnosti za učinkovito komunikacijo, pogajanje, vodenje, ki so potrebne za doseganje rezultatov.
5.2.5 Finančna pismenost	5.2.5.1 V različnih življenjskih situacijah prepozna in rešuje finančne izzive (viri finančnih sredstev, skrb za denar, poslovanje npr. z banko, zavarovalnico ter drugimi finančnimi institucijami, ocena potrebnih sredstev, tveganj in odločitev o zadolževanju ter naložbi, varčevanju). 5.2.5.2 Sprejema odgovorne finančne odločitve za doseganje blaginje (osebne in za skupnost). 5.2.5.3 Pridobiva ustrezno znanje na področju finančne pismenosti za kakovostno vsakdanje in poklicno življenje.

5.3 K DEJANJEM

5.3.1 Prevzemanje pobude	5.3.1.1 Spodbuja in sodeluje pri reševanju izzivov, pri čemer prevzema individualno in skupinsko odgovornost.
5.3.2 Načrtovanje in upravljanje	5.3.2.1 V procesu reševanja problemov si zastavlja kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, opredeli prednostne naloge in pripravi načrt. 5.3.2.2 Prilagaja se nepredvidenim spremembam.
5.3.3 Obvladovanje negotovosti, dvoumnosti in tveganja	5.3.3.1 Na nepredvidene situacije se odziva s pozitivno naravnanoostjo in ciljem, da jih uspešno razreši. 5.3.3.2 Pri odločitvah primerja in analizira različne informacije, da zmanjša negotovost, dvoumnost in tveganja.
5.3.4 Sodelovanje	5.3.4.1 Sodeluje z različnimi posamezniki ali skupinami. 5.3.4.2 Morebitne spore rešuje na konstruktiven način in po potrebi sklepa kompromise.
5.3.5 Izkusveno učenje	5.3.5.1 Z reševanjem izzivov pridobiva nove izkušnje in jih upošteva pri sprejemanju nadaljnjih odločitev. 5.3.5.2 Presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev in pri tem prepozna priložnosti za nadaljnje učenje. 5.3.5.3 Prepozna priložnosti za aktivno uporabo pridobljenega znanja v novih situacijah. 5.3.5.4 Povratne informacije uporabi za nadaljnji razvoj podjetnostne kompetence.